29.9.2023

lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/23497/2023

Tehyn lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Tehy lausuu yhdessä Kuntoutusohjaajat ry:n, Slal ry:n, Stal ry:n, Suomen Kätilöliitto ry:n, Suomen Röntgenhoitajat ry:n kanssa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia päätoimisen opiskelun edellytysten turvaamiseksi. Opintorahan huoltajakorotukseen ehdotetaan tehtäväksi tasokorotus, jolla parannettaisiin lasta huoltavien opiskelijoiden taloudellisia edellytyksiä päätoimiseen opiskeluun. Lisäksi opintolainan valtiontakauksen määrää ehdotetaan nostettavaksi 650 eurosta 850 euroon kuukaudessa Suomessa opiskelevalla ja 800 eurosta 1 000 euroon kuukaudessa ulkomailla opiskelevalla opiskelijalla. Muussa kuin korkeakoulussa opiskelevien alle 18-vuotiaiden valtiontakauksen määrää ehdotetaan nostettavaksi 300 eurosta 400 euroon. Esityksessä ehdotetaan myös, että muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden opintolainojen nostokertojen määrää lukukauden aikana lisättäisiin opintolainan riittävyyden parantamiseksi ja opintolainan tarkoituksenmukaisen käytön edistämiseksi.

Kokonaisuutena tarkasteltaessa esitysluonnos kurjistaa opiskelijoiden toimeentuloa entisestään eikä ole millään tavalla linjassa hallitusohjelman kirjauksen koulutustason nostamisesta kanssa. Opintoraha ei ole enää vuosiin mahdollistanut täysipäiväistä opiskelua varsinkaan pääkaupunkiseudulla, eivätkä näennäiset korotukset samanaikaisten muiden selkeiden tukiheikennysten kanssa edistä sitä.

Elintasoindeksiin sidotun opintotuen indeksijäädytykset ovat leikkaus, koska hintojen noustessa inflaation myötä opintorahan määrä ei kasva samassa suhteessa.
Leikkaukset asumistukeen yhdessä indeksijäädytysten kanssa heikentävät myös opiskelijoiden kuukausittaista toimeentuloa merkittävästi. Lisäksi opintojen ohella tehtävä työ tulee leikkaamaan asumustukea ansiotulovähennyksen 300 euron poistamisen myötä. Nämä pelkästään heikentävät todella paljon opiskelijan mahdollisuuksia.

Tehyn näkemyksen mukaan opintorahan huoltajakorotus on kannatettava. Kuitenkin sen merkitys on häviävän pieni, kun samanaikaisesti jäädytetään indeksikorotus ja leikataan yleisestä asumistuesta. Voitaneen todeta, että opiskelijan minimikulutusta ei pystytä turvaamaan, jos pitäydytään esitysluonnoksen ehdotuksissa.

Esityksen tavoite opiskelijoiden toimeentuloedellytysten ja päätoimisen opiskelun turvaamiseksi opintolainan valtiontakausta korottamalla ei ole tarkoituksenmukainen. Opintolaina ei ole ilmaista, saati riskitöntä. Kela on tämän vuoden aikana maksanut maksukyvyttömien lainallisten puolesta pankeille jo 42 miljoonaa euroa lainojen takaajana. Viime vuoden osalta summa oli 31 miljoonaa.

Tehy ry
Vaihde +358 9 5422 7000
Tehy.fi

Opintolainan määrä opiskelijoiden keskuudessa onkin noussut jo 6 miljardiin euroon ja tämä lainataakka on valmistuneella maksettavana.

Kelan tilastojen mukaan opintolaina saatetaan käyttää kokonaan lukukauden alussa. Em. tilanne johtunee siitä, että opintoraha on riittämätön eikä opintolainakaan riitä toimeentuloon. Siitä huolimatta emme kannata opintolainan valtiontakauksen nostamista muiden tukimuotojen kustannuksella. Korkotason nosto on jo nyt heikentänyt lainanottajien toimeentuloa. Siksi on ensisijaista kehittää muita tukimuotoja niin, että täysipäiväinen opiskelu on mahdollista niin yksin eläville kuin perheellisille asuinpaikasta riippumatta.

Tehy ei kannata muussa oppilaitoksessa kuin korkeakoulussa harjoitettaviin opintoihin myönnetyn opintolainan nostamista kahdessa erässä nykyisen yhden erän sijasta. Ammatillisessa koulutuksessa sote-alalla on paljon alanvaihtajia ja he ovat usein myös perheellisiä. Lainarahan käyttäminen ennen lukukauden päättymistä on todennäköisesti seuraus siitä, että lainaa on tarvittu toimeentuloon ja perheen kuluihin. Käytäntöjen perustelu väärinkäytöksien ehkäisyllä on mielestämme epäeettistä, epätasa-arvoista kohtelua ja leimaavaa.

Lisäksi ehdotamme korkeampaa hyvitystä opintolainan takaisinmaksusta niille opiskelijoille, jotka saavat opinnot valmiiksi määräajassa. Hyvitys voisi ehkäistä opintojen keskeyttämistä ja motivoida sinnittelemään köyhyysrajalla opintojen ajan.

Helsingissä 29.9.2023

Millariikka Rytkönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Kirsi Coco koulutuspoliittinen asiantuntija kirsi.coco@tehy.fi